

FØLGEFORSKNINGSRAPPORT

NR. 3

Rigshospitalet

Sammenhæng PÅ TVÆRS i fremtidens sygeplejerskeuddannelse

Følgeforskningsrapport nr. 3

Januar 2018

Sine Lehn-Christiansen og Mari Holen

Institut for Mennesker og Teknologi

Roskilde Universitet og Rigshospitalet

Indhold

Indledning	4
Rapportens disposition - Læsevejledning	5
Del 1: PÅ TVÆRS som eksperiment	7
Sparring med projektleder	7
Møder projektledergruppen	7
Ny strategi for test af B-klassens kliniske færdigheder og færdighedswerkshop – 5. semester	9
Planlægning af 6. semester	10
Hjemmeside	11
Del 2: PÅ TVÆRS som vidensprojekt	12
Feltarbejde under modul 6 og 8	12
Fokusgruppeinterviews	12
Analytiske tematikker	12
Tematikker med udspring i empirien fra 2. uddannelsesår	13
Formidling af projektets resultater	14
Vidensproduktion i eksperimenterne	14
Plan for følgeforskningens aktiviteter i 2018	15
Opmærksomhedspunkter i året der kommer	17
Konklusion	17
Bilagsoversigt	17
Referencer	18

Indledning

Denne rapport er den tredje rapport for følgeforskningen tilknyttet PÅ TVÆRS. Rapporten beskriver de aktiviteter, som følgeforskningen har gennemført i kalenderåret 2017 og vores¹ erfaringer og refleksioner i den forbindelse. Rapporten bygger videre på de to første rapporter (jan 2016, jan 2017), hvor vi formulerede følgende forsknings spørgsmål:

Hvilke muligheder og barrierer for at styrke sygeplejestuderendes professionsidentitet er der i at skabe sammenhængende uddannelsesforløb ved hjælp af gennemgående didaktiske greb i den kliniske uddannelse på tværs af kliniske uddannelsessteder?

Arbejdsspørgsmål:

- *Hvornår og på hvilke måder oplever de studerende læring i klinikken?*
- *Er der forskelle på de studerendes læring?*
- *Hvordan kan disse forskelle forstås?*
- *På hvilken måde kan studerende bygge videre på viden fra den ene kliniske periode til den anden?*
- *Hvordan kan bestemte uddannelsesgreb hjælpe med at omsætte viden fra en kontekst til en anden?*
- *Hvilke udfordringer er der i at skabe sammenhængende læringsforløb for de studerende?*

PÅ TVÆRS-projektet er et aktionsforskningsprojekt af den særlige variant der benævnes et 'uddannelseseksperiment' (Hutters & Lundby, 2014; Sørensen, Hutters, & Jensen, 2015). Som følgeforskere er vi involveret i at udvikle PÅ TVÆRS-projektet samtidig med, at vi studerer det. Ligesom i forrige rapporter skelner vi af hensyn til overblikket mellem projektet som *udviklingseksperiment* og projektet som *vidensprojekt*. I praksis er de to elementer tæt forbundne.

¹ Det er følgeforskerene, Sine Lehn-Christiansen og Mari Holen, der har skrevet rapporten, hvilket betyder at det 'vi', der bruges i teksten omhandler følgeforskerne – med mindre andet er angivet.

I sidste rapport opstillede vi fem opmærksomhedspunkter, som vi vurderede vigtige for det kommende år. Disse var:

1. PÅ TVÆRS i nye kontekster: Projektets eksperimenter skal i det kommende år stå deres prøve uden for Rigshospitalet. I den forbindelse er vi opmærksomme på, hvad skiftet i kontekst betyder for hvordan eksperimenterne 'rulles ud', idet det giver mulighed for at blive klogere på eksperimenternes relevans og fleksibilitet. Det giver også mulighed for at blive klogere på, om de tiltag der har været i forhold til kompetenceopbygning i primær og psykiatri har været tilstrækkelige.

2. Professionsidentitet og kompetenceudvikling: Vi vil naturligvis fortsat være opmærksomme på, hvad der sker med de studerendes professionsudvikling i det kommende år af deres uddannelse.

3. Eksperimenternes særegne tilgang til klinisk kompetenceudvikling: Vi vil i det kommende år arbejde mere med at undersøge klinisk kompetenceudvikling med udgangspunkt i eksperimenternes forskellige tilgange, idet det bliver stadigt mere tydeligt nu, hvor eksperimenterne er i drift, at de hviler på grundlæggende forskellige konceptualiseringer af læring og af, hvad det er der skal læres for at blive en god sygeplejerske i klinisk praksis.

4. Publicering: Vi er blevet opfordret til at skrive en artikel til Tidsskriftet for professionsstudier. Vi har valgt at forsøge os med en artikel, der tematiserer ønsket om at skabe sammenhæng i sygeplejerskeuddannelsen – og mere bredt professionsuddannelserne. Artiklen tænkes at forholde sig til de forskellige forståelser af sammenhæng, der findes i diskussionerne af, hvordan sygeplejerskeuddannelsen kan forbedres, og som PÅ TVÆRS med sit ønske om at skabe bedre sammenhæng i den kliniske del af uddannelsen også kan placeres.

5. Ny uddannelse: Pr. 1/9 overgår projektklassen til den nye uddannelsesbekendtgørelse. Det betyder, at projektet skal tænkes ind i den nye uddannelsesstruktur og de ny krav om tværprofessionelt og -sektorielt samarbejde der stilles. Håbet er at samarbejdsrelationerne i de øvrige sektorer har mulighed for at være med til at løfte opgaven.

Arbejdet med opmærksomhedspunkterne er ikke foregået i ovennævnte rækkefølge; der har været tale om en proces, hvor nogle af opmærksomhedspunkterne har været i forgrunden i nogle aktiviteter og andre punkter i andre aktiviteter. Rapporten her viser, hvordan vi har arbejdet med opmærksomhedspunkterne, og hvorledes både udviklings- og vidensprojektet har udviklet sig i året der er gået.

Rapportens disposition - Læsevejledning

Rapporten er delt i to. Første del lægger ud med at beskrive aktiviteterne i relation til PÅ TVÆRS som *udviklingsprojekt*. Her lægges fokus på aktiviteter i relation til eksperimenterne. I anden del beskriver vi det foregående års følgeforskningsaktiviteter, som snævert kan siges at høre under PÅ TVÆRS som

vidensprojekt. Vi skitserer det forgangne års arbejde med at formidle projektets resultater til forskellige målgrupper samt arbejdsplanerne for 2018.

Til slut i rapporten opstilles en række opmærksomhedspunkter i forhold til projektets afsluttende fase og hovedkonklusionerne opsummeres.

Del 1: PÅ TVÆRS som eksperiment

Vi har som følgeforskere været involveret i en række aktiviteter, der har handlet om at udvikle eksperimentet i PÅ TVÆRS. Disse aktiviteter har hovedsageligt bestået i tæt sparring med PÅ TVÆRS' projektleder og møder med projektledergruppen samt involvering i planlægning af 5. og 6. semester.

Sparring med projektleder

Vi har fortsat tæt sparring med PÅ TVÆRS' projektleder i form af løbende møder, telefonsamtaler og mailkorrespondancer. Sparringen har været knyttet til planlægning og afholdelse af aktiviteter i projektet, ligesom vi har drøftet løbende udfordringer, der opstod. Her har i sær enkelte studerendes problematiske forløb i psykiatrisk klinik, spørgsmålet om dobbeltroller blandt projektets aktører samt fordeling af klinikpladser til de studerende på 6. semester budt på en del udfordringer og overvejelser (Opmærksomhedspunkt 5).

Møder projektledergruppen

Følgeforskerne har mødtes med projektledergruppen (projektlederen og lederne af de fire eksperimentteams) kontinuerligt ca. hver anden måned. På disse møder er projektets drift, fremtidige planer og aktuelle udfordringer blevet drøftet.

Nogle af de tematikker og problemstillinger, der har været på dagsordenen har været:

- 1) Samarbejdet med de øvrige sektorer
- 2) Frafald blandt B-klassens studerende
- 3) De studerendes kliniske færdigheder set i lyset af fokusgruppeinterviewene
- 4) Formidling af viden om projektet samt resultater

Samarbejdet med de øvrige sektorer (opmærksomhedspunkt 1) fik ny luft under vingerne i 2017, hvor vi i året først måneder afviklede et forløb med det formål at udvikle læringsaktiviteter med udgangspunkt i PRM og SIM-metoderne i forhold til sygeplejefaglige problemstillinger hentet fra psykiatri og primærsektor. De første 2/3 er dette forløb er beskrevet i statusrapport nr. 2 hvor vi også rejser følgende spørgsmål:

1. Hvad sker der når man sender pædagogiske modeller og metoder 'på rejse' til andre kontekster?
2. Hvad betyder forskellige vidensformer (fx i relation til patientopfattelser) og statuskampe mellem sektorer for etablering af et samarbejde, der går på tværs af disse?
3. Hvad sker der når undervisere og studerende indgår i en læringsaktivitet, hvor begge parter skal lære, og de vante positioner derfor er forandret?
4. Har kliniske undervisere i primær og psykiatri samme behov for styrkelse af den kliniske uddannelse som kollegaerne i somatikken, eller er behovene nogle andre?

Siden udarbejdelse af den sidste rapport har vi på forskellig vis arbejdet videre med disse spørgsmål (i forlængelse af opmærksomhedspunkt 1 og 3). Der blev afholdt to opfølgingsmøder med hhv. deltagerne fra primær og sekundær sektor, lige som projektleder Betina Wilhjelm gennemførte en evaluering med de studerende.

Evalueringerne peger på at forløbet har givet mange input til deltagerne, og at mange oplevede:

- 1) At lære noget nyt om de anvendte metoder
- 2) At lære nyt om de andre sektorer; forskelle og ligheder
- 3) At få forbedret deres faglige netværk
- 4) At det var givende at arbejde sammen på en helt ny måde
- 5) Stolthed over at bidrage til faglig udvikling og forskning

Evalueringen gav også indblik i nogle af de udfordringer som projektet mere overordnet afstedkommer. Her et lille uddrag fra en af evalueringseancerne, hvor to kliniske vejledere udveksler synspunkter om de projekt-studerende de har haft ude i klinik:

Vejleder1: jeg kan se de studerende som de to jeg havde som klinisk vejleder, der havde nogle voldsomme udfordringer i den klinik de var i. Det har jo affødt nogle meget positive ændringer i den personalegruppe, fordi at de studerende var stærkere og på den der måde med også at lave en klage over stedet, hvor jeg så kunne være bindeleddet mellem den her. Så der er faktisk sket noget meget, meget positivt for det nye hold studerende, der er startet lige nu. Så det der med at være en del af forskningen, det sætter jo nogle ringe i vandet, ikke? Både de studerende selv, deres ageren, og meget interessant

Vejleder2: Må jeg kommentere på det? Det vil sige at du tilegner deres evne til de vitterligt fik beskrevet og .. at det her skal vi lige beskrive.. at det har med dette projekt..?

Vejleder1: ja det tror jeg.. De får jo supervision, de får vejledning med PRM, forskningsprojektet, det der med at de bliver lyttet til, de er blevet vant til lige fra start, at de .. det tror jeg.. ellers har jeg været meget.. det har bare altid været et afsnit der har været problemer med, og det er bare første gang nogensinde, at der er nogen studerende der får skrevet ned..

Vejleder2: så du tænker der er en sammenhæng [med projektet]

Vejleder1: jeg tror der er en sammenhæng

Vejleder2: ja, men jeg vil jo faktisk sige det modsatte. Jeg var dybt skuffet over mine to studerende, så det var derfor jeg syntes det var interessant, at du fremhæver, for jeg må sige, at jeg var overrasket over, mangle til sløve padder, som havde så mange forudsætninger for at få et rigtig spændende forløb, men det var bare slet ikke det jeg så, at det på nogen måde havde forberedt dem på, eller interesse i det ej heller, så det var da glædeligt at høre.

Ordvekslingen mellem de to vejledere peger på to interessante forhold. For det første det forhold at de projektstuderende mødes med andre forventninger og derfor evalueres med et andet blik end almindelige studerende. Vejleder 2 forventer tydeligvis at de projektstuderende hun skulle modtage i klinik ville være bærere af en særlig motivation og måske også være særligt dygtige. Og hun skuffes da de studerende ikke lever op til forventningerne. Spørgsmålet er naturligvis om de studerende hvis de ikke havde været en del af PÅ TVÆRS 'var blevet kategoriseret som 'sløve padder' eller om de blot var blevet betragtet som almindeligt, under-middel studerende? Omvendt tilskriver vejleder1 de projektstuderende hun har oplevet som nogle særligt aktive, modige og fagligt stærke studerende, der har formået at ændre en afdelingskultur og dermed har været med til at forbedre forholdene for de efterfølgende ordinære studerende. Her er det også værd at bemærke at vejleder 1 vægtlægger at det at de studerende har haft indflydelse på projektet og dermed deres uddannelse, gør dem stærke og dygtige. Det er tydeligt at det at være en aktiv del af projektet gør noget ved den måde vejlederne positionerer og vurderer de studerende på, som er værd at kigge nærmere på. Vi er nysgerrige på de forskellige vejlederstemmer; hvor nogle peger på projektet har gjort de studerende stærkere (eksemplificeret ved vejleder 1 her), andre vægtlægger at de studerende er en helt almindelig gennemsnitsklasse og endelig nogle vægtlægger at de studerende i denne klasse er særlig forvente og dermed lidt forkælede (kan læses mellem linjerne i vejleder 2).

Samme tendens ses i øvrigt i høj grad hos de studerende, der også – i hvert fald i begyndelsen af projektet - udtrykte skærpede forventninger til de kliniske uddannelsessteder qua deres deltagelse i PÅ TVÆRS.

Ny strategi for test af B-klassens kliniske færdigheder og færdighedsworkshop – 5. semester

På baggrund af fokusgruppeinterviewene med projektklassen i september 2017 diskuterede vi og projektlederteamet (i forlængelse af opmærksomhedspunkt 2) det forhold, at de studerende generelt set er meget nervøse for, om de når at få tilstrækkeligt med kliniske færdigheder inden afslutning af deres uddannelse. Idet de enkelte uddannelsesforløb - trods generelle kriterier - udmøntes meget forskelligt er der store individuelle forskelle på hvad og 'hvor meget' den enkelte studerende har prøvet og oplever at mestre. Nevøsiten kom også til udtryk da projektleder Betina Wilhjelms mødtes med de studerende i klassens time i oktober, hvor der især udtryktes frustration over den kommende eksamen i farmakologi.

Denne form for usikkerhed er ikke eksklusiv for projektklassen (Cleary, Horsfall, Mannix, O'Hara-Aarons, & Jackson, 2011; Whitehead, 2013)og gav anledning til længere drøftelser i projektlederteamet, hvor følgende dimensioner blev luftet:

- Er det studerendes oplevelser af manglende kliniske færdigheder korrekt?
- Vil de ændre blikket på hvad de kan når de har gennemført den sidste lange klinik?
- Hvordan kan det være at det lige er kliniske færdigheder og fx ikke komplekse patientforløb som de studerende fokuserer på som mangler?
- Er nervøsiteten knyttet til det mere generelle forhold, at de snart er færdige sygeplejersker?
- Hvordan knytter nervøsiteten sig til det forhold at arbejdsmarkedsparathed er blevet et udtalt krav til nyuddannede sygeplejersker (se artikel i Tidsskrift for Professionsstudier)
- Når vi har valgt at vægtlægge at de studerende skal have indflydelse på TVÆRS, skal vi så ikke gøre noget ved deres ønske om at kunne mestre flere kliniske færdigheder

- Hvilket syn på sygepleje er vi med til at konstituere ved at evt. at tilbyde træning i kliniske færdigheder?

Vi drøftede og besluttede i første omgang at tilbyde klassen et forløb i medicinregning. Medicinregning så vi ikke som en klinisk færdighed isoleret, men som en bredere sygeplejefaglige kompetence, som projektet via medicin-eksperimentet ydermere har valgt at fokusere på.

Derudover gennemførtes en 'test' af klassens færdigheder, hvor alle studerende blev bedt om at krydse af, hvilke kliniske procedurer de havde skiftet bekendtskab med, hvor og hvornår. På denne baggrund designede Betina Wilhjelm en færdighedsworkshop, hvor de studerende på frivillig basis kunne møde op og få trænet basale færdigheder. Begge forløb blev gennemført i løbet af femte semester, der er et teoretisk semester iflg. den nye studieordning. Vi valgte at udbyde dette som en del af projektet for dels at give de studerende indflydelse og dels at se om det at fokusere på de kliniske færdigheder kunne give noget ro i forhold til den kommende kliniske periode. Som forskere vil vi følge op på hvordan de studerende har oplevet workshoppen (opmærksomhedspunkt 2) og være opmærksom på, hvad den type tiltag gør både snævert og mere bredt sygeplejefagligt.

Planlægning af 6. semester

I 6. semester skal klassen ud i deres sidste lange ophold i klinik (jf. opmærksomhedspunkt 5), og den nye studieordning beskriver fokus således:

Fokus er at opnå kompetencer i at forholde sig kritisk reflekterende i sygeplejesituationer i det samlede sundhedsvæsen med prioritering af interesser i og på tværs af sektorer ud fra patient-/borgerviden, erfaringsbaseret viden og forskningsbaseret viden (Diakonissestiftelsen & Metropol, 2016 I, s. 22).

Vi har brugt en del tid på at diskutere, hvordan vi sikrede at de studerende fik de samme muligheder for at ønske og få tildelt klinikpladser som ordinære studerende. Normalt opereres med en fordeling der siger at 70% kommer i somatik, 20% kommer i primær og 10 % i psykiatri. Traditionelt ønsker majoriteten af de studerende at komme i somatik, hvilket også har været tilfælde for projekt-klassen.

Set fra projektets synspunkt kunne en mere ligelig fordeling af klinikpladser mellem sektorerne have været interessant, idet det ville have givet mulighed for at inkludere projektets samarbejdspartnere i højere grad med henblik på at eksperimentere med de tværsektorielle perspektiver. Vi besluttede at holde os til normalfordelingen, selvom det betød at flere af projektets samarbejdspartnere i både psykiatri og primær ikke ville få studerende og derfor måske ikke ressourcemæssigt ville kunne forsvare at prioritere projektet.

Med hensyn til planlægning af aktioner for 6 semester, har vi arbejdet på at dels at ikke overloade de studerende med ekstra krav og dels tænke indsatserne mere integreret. Dette er et ønske vi som forskere har haft lige fra projektets start (se følgeforskningsrapport 1). Med mere integrerede aktioner bygger vi også oven på det tværsektorielle værkstedsforløb, som vi afviklede i begyndelsen af 2017, hvor eksperimentteamsene designede en samlet aktion. Der tages udgangspunkt i den ene af de i alt tre fastlagte studieaktiviteter, som er formuleret således i studieordningen:

Den studerende skal gennemføre studieaktivitet rettet mod dokumentation, kvalitetsudvikling- og sikring, kliniske sygeplejehjælpesituationer, og/eller patient-/borgerforløb. Dette er en obligatorisk studieaktivitet, som finder sted på to kliniske

undervisningssteder, hvor den studerende har undervisning. (Diakonissestiftelsen & Metropol, 2016, s.24)

På 6. semester er planen at PRM og SIM-eksperimenterne integreres med et fokus på medicin håndtering i et tværsektorielt forløb. Dette er en ambitiøs målsætning, der på sin vis allerede før den er gennemført, viser, at projektet har båret frugt. En sammentænkning af metoderne med inddragelse af både de kliniske vejledere uden for hospitalet og de studerende og tillige med fokus på en overgangsproblematik må siges at være netop det som PÅ TVÆRS blev sat i verden for. Planlægningen pågår i skrivende stund, så spørgsmålet om hvad det bliver resultatet af aktionen må vente. Som påpeget i statusrapport nr. 2, rummer eksperimenter af denne karakter som regel uventede udfordringer og dermed et læringspotentialer som ikke kan forudsiges. Eller sagt med vokabularet fra uddannelseseksperiment-metoden: at aktørerne bliver bevidste om hvilke teorier om praksis, der styrer den aktuelle praksis (Sørensen & Hutter, 2013: 23).

Hjemmeside

Projektet købte tidligt i forløbet et såkaldt mini-site, men siden er aldrig kommet op at køre. I takt med at projektet bliver stadigt mere offentligt kendt og resultaterne også begynder at komme, er det vigtigt at kunne henvise til et sted, hvor interessenter kan læses om projektet. Sammen med projektleder er vi gået ind i et aktivt samarbejde om at få produceret den nødvendige tekst, således at siden kan komme i luften så hurtigt som muligt.

Del 2: PÅ TVÆRS som vidensprojekt

Vi har i det forløbne år gennemført fire etnografiske feltarbejdsforløb i løbet af de studerendes kliniske periode i modul 6 og 8 samt opfølgende fokusgruppeinterviews med projektklassen. Vi har også arbejdet videre med analyse af den allerede indsamlede empiri. Derudover har vi vejledt de enkelte eksperimenter om deres vidensproduktion. Endelig har vi skrevet både artikler og konferencepapers.

Feltarbejde under modul 6 og 8

Med henblik på at skabe viden om hvordan de studerende navigerer i klinisk uddannelsespraksis, klinikens som læringskontekst og indsigt i den fortløbende læringsproces (jf. forskningsspørgsmålet), valgte vi at gennemføre observationsstudier af de studerende i løbet af deres to 10-ugers klinik på modul 6 og 8. Vi udvalgte vi fire studerende, der var placeret på forskellige typer af kliniske uddannelsessteder.

Observationsstudierne er fastholdt i feltnoter og suppleret af interviews med både de studerende, deres kliniske vejledere og i de tilfælde, hvor det var muligt også med interviews med de sygeplejersker, som de studerende gik med til daglig. Disse interview er efterfølgende blevet transskriberet.

Fokusgruppeinterviews

Ud over observationsstudierne gennemførte vi i september 2017 fem fokusgruppeinterviews med de 25 tilbageværende studerende i projektklassen. Det lykkedes det at få 23 til at møde op til interviews, to meldte fra pga. sygdom.

Fokusgruppeinterviewet tematiserede de erfaringer, som de studerende havde gjort sig i deres kliniske ophold i hhv. primær og psykiatri. Vi spurgte ind til deres forløb og oplevelser i den kliniske praksis, til gode og mindre gode oplevelser med kliniske undervisere og vejledere, relationer til patienter, medstuderende og andre sygeplejersker. Derudover spurgte vi systematisk til oplevelsen af at være med i PÅ TVÆRS og erfaringerne med at deltage i aktiviteter og tiltag knyttet til de fire eksperimenter. Interviewguiden er vedlagt som bilag 1 til rapporten.

Analytiske tematikker

Efterfølgende er samtlige interviews (fra feltarbejdet samt fokusgrupperne) blevet transskriberet. Vi har læst og kodet det samlede materiale i NVivo. Koderne har vi udviklet på baggrund af forskningsspørgsmålet og læsning af materialet (se rapporten fra 2027 for en nærmere beskrivelse)

I statusrapporten fra 2017 skitserede vi fem forskningsmæssige temaer, der på baggrund af forrige års empiri fremstod som interessante:

1. Kontekster og rekontekstualisering som pædagogisk perspektiv
2. Valg af daglig vejleder
3. Betydningen af sammenhold og ensomhed blandt studerende for udbyttet af klinisk læring:
4. De studerendes læringsstrategier.

Disse fem tematikker har vi analytisk forfulgt på forskellig vis i 2017. Tema 1 (Kontekster og rekontekstualisering) var omdrejningspunktet for et paper fremlagt på konference i Porto i juni 2017 (se powerpointslides vedlagt som bilag 2). Dette paper er vi i gang med at skrive en forskningsartikel på baggrund af. Vi forventer at færdiggøre artiklen i løbet af foråret. Tema 4 De studerendes læringsstrategier er ligeledes bearbejdet i et paper, som vi fremlagde på læringskonference i Sydafrika i december 2017 (se bilag 3).

Tema 2 og 3 arbejder vi løbende med ved at diskutere med projektets aktører, i workshops og forskningsinterviews, foruden at de udgør fokuspunkter i vores observationsstudier af læringsprocesserne i klinisk praksis. Disse tematikker har imidlertid en sådan status, at vi ønsker at have empiri fra hele projektperioden inden vi publicerer vores analyser.

Vi har skrevet og publiceret artiklen "Drømmen om sammenhæng" i Tidsskrift for Professionsstudier (Holen & Lehn-Christiansen, 2017, se bilag 4) Artiklen er en policyanalyse af centrale dokumenter i forbindelse med den just overståede reform af sygeplejerskeuddannelsen. Vi undersøger hvordan 'sammenhæng' optræder på forskellig vis i dokumenterne og problematiserer herigennem det næsten altoverskyggende fokus der er på teori-praksis-sammenhæng. Artiklen kan ses som direkte afledte af det allerførste værksted vi holdt i projektet hvor følgeforskere og projektledelse og eksperimentledere sammen undersøgte de forståelser af sammenhæng, der lå til grund for formuleringen af PÅ TVÆRS (se 1. statusrapport for en beskrivelse heraf). Vi ser artiklen som noget af det vidensgrundlag der udgør projektets baseline (Sørensen & Hutters, 2013; Sørensen et al., 2015).

Efter artiklen blev publiceret i oktober 2017 blev vi kontaktet af Specialkonsulent Elise Bromann Bukhave fra Ministeriet for Forskning og Uddannelse, der ønskede et møde. På mødet der blev afholdt 7. november 2017 diskuterede vi med udgangspunkt i PÅ TVÆRS de udfordringer som klinisk uddannelse står overfor og behovet for at anskue klinisk uddannelse som en praksis i sin egen ret. Vi har aftalt at holde et møde mere når projektperioden er færdig.

Tematikker med udspring i empirien fra 2. uddannelsesår

Som tidligere nævnt pegede tredje interviewrunde på en generel nervøsit over at nærme sig uddannelsens afslutning og en oplevelse af ikke at have de færdigheder som man oplevede var nødvendigt. Forskningsmæssigt vil vi dog pege på en række andre temaer som væsentlige:

1. Udfordrende læringsforløb; undtagelse eller norm?

Mange af de studerende i klasse melder tilbage, at de kliniske perioder er meget udfordrende. Spørgsmålet er, hvad går udfordringerne ud på? Nogle kliniske vejledere taler ind i en diskurs om 'forkælede studerende', andre om, at læring vil altid være udfordrende, mens de studerende bruger en diskurs der tematiserer det lokalt og aktuelt udfordrende, og tematiserer ting, der ligger helt uden for det curriculære. På hvilken måde hænger oplevelsen af udfordrethed sammen med sygeplejefagligheden og de muligheder -eller mangel på samme – der er for faglighedens udfoldelse i klinisk praksis? Metodisk greb; Evt. diskursanalyse eller analyse af konkrete 'vanskelige' forløb?

2. Motivationsforandringer; faglige udfordringer eller bare ønsket om at være "et ordentligt sted"?

Der er tydeligt og også forventeligt, at motivationerne og orienteringerne hos de studerende forandrer sig i løbet af uddannelsen. Hvilke mønstre kan vi se i forandringerne? Her kan vi koble til nyere forståelser af motivation (Pless, Hutter m. fl) og kigge på, hvordan valget af en fagprofessionel uddannelse får særlig betydning.

3. Professionsidealer og sygeplejeidentiteter (forestillinger om den gode sygeplejerske blandt studerende)

Hvad er sygeplejefaglighed og hvordan udvikler studerende forskellige faglige orienteringer i løbet af uddannelsen? Den teknisk/biomedicinsk orienterede faglighed og den relationelle faglighed.

4. Magtrelationers betydning i klinisk uddannelse – en oversat problemstilling?

Kliniske vejledere er ikke kun mentorer og faglige fødselshjælpere for de studerende – de indgår også i en magtrelation. Det er tydeligt i vores empiri at de studerende placeres nederst i hierarkiet når de er ude i klinik. Dog ses det at primær sektor ofte er anderledes, idet de studerende her ofte får en mere selvstændig rolle og ofte overordnes sosu'erne. Hvad betyder magtrelationerne for hvordan man lærer? Kan muligvis skrives som en kritisk diskussion af Lave og Wengers begreb om praksisfællesskaber.

5. Velfærdsprofessioners uddannelsesmæssige rammer i lyset af velfærdsstatens transformationer

Hvordan har de uddannelsesmæssige rammer, indhold osv. forandret sig som følge af forandringer i velfærdsstaten? Evt. historisk artikel, eller sammenligning med andet land.

Formidling af projektets resultater

Vi har ved flere lejligheder præsenteret projektet og forskellige delresultater, og oplever i det hele taget en stigende interesse for projektet. De oplæg vi har holdt ud over de to internationale paper-præsentationer er:

- 1) Oplæg ved temadag for kliniske vejledere fra Rigshospitalet d. 23. maj 2017
- 2) Fyraftensseminar for alle projektets aktører. 1. september 2017
- c) Præsentation på Rigshospitalets uddannelsessymposium på d. 4. oktober 2017. Abstractet fik ved den lejlighed en pris for 'bedste abstract'.

Vidensproduktion i eksperimenterne

De fire eksperimenter afrapporterer deres forløb og aktiviteter i den årlige statusrapport, men derudover er der afsat ressourcer til, at vi vejleder projektdeltagerne i selvstændigt at producere og bearbejde empiri i relation til de enkelte eksperimenter. SIM- og PRM-eksperimenterne formulerede ganske hurtigt ambitioner om at forsøge sig med faglig artikelskrivning, og begge eksperimenter har fortløbende

indsamlet empiri og modtaget vejledning på, hvordan materialet ville kunne bearbejdes med henblik på publicering.

Begge grupper arbejder hen imod videnskabelige artikler, men et delresultat, der også er værd at dvæle ved er de processer vi har været igennem ift. bearbejdningen af empiri.

Der har været tale om to parallelle forløb, hvor hhv. SIM- og PRM-eksperimentteamet har mødtes med os og arbejdet systematisk med udskrifter af SIM-debriefinger og PRM-vejledninger med det formål at blive klogere på hvordan netop disse pædagogisk metoder skaber læring hos de studerende. I begge grupper er vi blevet en god del klogere på netop dette spørgsmål, men også på andre spørgsmål, der er mindst lige så relevante, idet de fokuserer ikke kun op de studerende, men på at se læringsaktiviteten i en bredere kontekst bestående af relationer, magtforhold, særlige læringsforståelser konkurrerende vidensformer mm. Også helt grundlæggende spørgsmål som "Hvad mener vi faktisk når vi taler om klinisk beslutningstagen?" eller "Hvad vil det sige at inddrage patienten?" kommer i spil. Fra følgeforskningens synspunkt er det tydeligt at analysearbejdet genererer en intern kompetenceudvikling, idet deltagerne (og følgeforskeren!) får et indblik i nogle pædagogiske praksisser der er helt enestående. Dette i kombination med en deltagerens ivrighed efter at blive klogere på, hvorfor pædagogisk praksis ofte rummer en kompleksitet som de metodiske forskrifter ikke tager hånd om, betyder at både engagement og udbytte vurderes som højt – uanset om der også kommer artikler ud af bestræbelserne eller ej.

Både PRM og SIM-eksperimentet, følgeforskningen og projektledelsen indsendte abstracts til NETNEP-konferencen i Canada i maj 2018. PRM- og SIM fik optaget deres abstracts.

Supervisions-eksperimenterne har meldt ud, at der nu er ved at være mod på at skrive og planen er at projektleder Anette Sørensen i samarbejde med følgeforskningen laver en plan for dette i løbet af foråret.

Plan for følgeforskningens aktiviteter i 2018

Den tidligere skitserede plan for at inddrage Metropolitansatte i projektets vidensproduktion er skrinlagt, idet den aktuelle forskningsstrategi fra Metropolitansatte ikke gør det muligt at indgå i forskning med pædagogisk fokus. For at kunne udnytte de forskningsmæssige potentialer i projektet, har projektledelsen på opfordring fra os besluttet at forhandle en ændret samarbejdsaftale mellem RUC og RH, således at Sine Lehn-Christiansen fra foråret 2018 frikøbes af RH, og dermed kan lægge 80% af sin arbejdstid i projektet frem til XXX. I praksis betyder dette at Sine Lehn-Christiansen får arbejdsplads på RH og kommer til at kunne lægge flere kræfter i projektets afsluttende fase. Mari Holen deltager på samme vilkår som før.

Empiriindsamling: Det er planen at fortsætte den løbende empiri-produktion i 2018. Derfor planlægges det at følge 4 forskellige studerende i deres kliniske ophold på 6.semester, samt opfølgende interviews med de kliniske uddannelsesansvarlige. Derudover gennemføres frafaldsinterview med studerende der har forladt uddannelsen efter klinik i modul 4. Som vanligt gennemføres også fokusgruppeinterviews med de studerende i september 2018

Konferencedeltagelse med posters: Deltagelse i international sygeplejefaglig-uddannelseskongress NETNEP 2018 | 7th International Nurse Education Conference, 6 – 9. maj, 2018, Banff, Canada med to posters.

Artikler under forberedelse: Recontextualisation-artiklen. Vi er endnu ikke færdige med at overveje hvorvidt det paper, vi præsenterede i Sydafrika skal udvikles til en artikel eller om vi skal lægge kræfterne i en anden artikel.

Øvrig formidling: 2x workshop om professionsidentitet med udgangspunkt i projektet på LIPP-konferencen, maj 2018

Afslutningskonference; konference med deltagelse af projektklassen og samarbejdspartnere med præsentation af projektets erfaringer og resultater. Planlægges i samarbejde med eksperiment- og projektledelse.

Opmærksomhedspunkter i året der kommer

- Uintenderede effekter af PÅ TVÆRS (betydningen af at blive holdt sammen som klasse, at have "en Betina" og at følgeforskerne kender en og lytter til det svære)
- Læring i og om sektorovergange
- Opdatere forskningsspørgsmålene

Konklusion

2017 var et travlt og produktivt år i PÅ TVÆRS. Der er blevet arbejdet intensivt på tværs af sektorer og med produktion af ny empiri, analyser samt ikke mindst formidling af projektets resultater. Som følgeforskere har vi forfulgt strategien med at arbejde aktivt med forandring som præmis og potentiale i arbejdet med at støtte udviklingen af PÅ TVÆRS som forandringsprojekt. Vi har forfulgt de opstillede forskningsspørgsmål og suppleret disse med mulige nye foki, bl.a. på kvalitet i klinisk uddannelse i lyset af velfærdsstatens transformationer samt magtrelationernes betydning for de studerendes kliniske kompetenceudvikling. Vi ser frem mod 2018, der bliver et år, hvor forskningskompetencerne i projektet bliver styrket qua en ændret samarbejdsaftale med RUC og hvor fokus bliver på at følge de studerende i deres sidste lange kliniske periode, og på det tværsektorielle fokus som dette også rummer.

Bilagsoversigt

1. Interviewguide
2. Paper porto
3. Paper SA
4. Drømmen om Sammenhæng

Referencer

- Cleary, M., Horsfall, J., Mannix, J., O'Hara-Aarons, M., & Jackson, D. (2011). Valuing teamwork: Insights from newly-registered nurses working in specialist mental health services. *International Journal of Mental Health Nursing*, 20(6), 454–9.
- Diakonissestiftelsen, & Metropol (2016). Studieordning for Uddannelsen i Sygepleje. Gældende fra 2016. Retrieved from file:///C:/Users/slehn/Downloads/Studieordning_rev 2017_Sygepleje.pdf
- Holen, M., & Lehn-Christiansen, S. (2017). Drømmen om sammenhæng. *Tidsskrift for Professionsstudier*, (1).
- Hutters, C., & Lundby, A. (2014). *Læring, der rykker. Læring, motivation og deltagelse - set fra elever og de studerendes perspektiv*. København.
- Sørensen, D., & Hutters, C. (2013). *Metodeguide En forandringsteori til uddannelsessektoren*. København. Retrieved from http://www.cefu.dk/media/387675/metodeguide_prototype-2_oktober-2013-1.pdf
- Sørensen, D., Hutters, C., & Jensen, M. (2015). *Uddannelseseksperimenter - metode, teori og praksis : En introduktion*. København: Det erhvervsrettede uddannelseslaboratorium.
- Whitehead, J. (2013). Newly qualified staff nurses' perceptions of the role transition. *British Journal of Nursing (Mark Allen Publishing)*, 10(5), 330–2, 334–9. <https://doi.org/10.12968/bjon.2001.10.5.5361>